

ARTYKUŁY POPULARNO-NAUKOWE

Biuletyn Informacyjny OB-RPPD w Czarnej Wodzie - historia i znaczenie dla przemysłu płyt drewnopochodnych w Polsce

Maria Antoni Hikiert

Wiedza i informacja ma dla każdego współczesnego społeczeństwa ogromne znaczenie. Zapewne większość z nas zdaje sobie sprawę z tego, jak dynamiczny rozwój nastąpił w dziedzinie przepływu informacji w okresie ostatnich 20-30 lat. Dziś każdy z łatwością może w kilka chwil ściągnąć po niezbędne informacje do swojego telefonu komórkowego, które jeszcze niedawno zdobywało się z trudem, poświęcając temu wiele czasu i zachodu. Specjaliści w dziedzinie informatyki oceniają, że rozwój w tej dziedzinie ma charakter funkcji wykładniczej, co zresztą nie trudno samodzielnie zaobserwować i ocenić. Sztuczna inteligencja, na temat, której jeszcze „wczoraj” dyskutowano, czy jest osiągalna, dziś jest w stanie wykorzystać całą, dostępną wiedzę ludzkości w czasie kilku godzin. Korzystanie z tej wiedzy otwiera dla każdego człowieka nowe możliwości, w tym także kształcenia się.

Biuletyn Informacyjny OB-RPPD z założenia miał spełniać i spełnia nadal rolę nośnika informacji i wiedzy dla kadry inżynieryjno-technicznej, studentów i ludzi związanych z przemysłem płyt drewnopochodnych. O historii i rozwoju Biuletynu Informacyjnego OB-RPPD trudno mówić nie wiążąc tego czasopisma z historią i rozwojem przemysłu płyt drewnopochodnych w Polsce i Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Płyt Drewnopochodnych w Czarnej Wodzie. Okres, w którym powstawał w Polsce po II Wojnie Światowej ten przemysł, nie jest z punktu widzenia historii aż tak bardzo odległy. Jednak, jeśli chodzi o przepływ technologii, związanej z nią wiedzy i informacji, był on okresem zupełnie odmiennym od obecnego. Dzisiaj, kiedy mamy gospodarkę rynkową, uproszczonych zostało wiele rzeczy związanych z rozwojem przemysłu. Jest to proste i zrozumiałe szczególnie dla ludzi młodych, że wystarczy mieć kapitał i można kupić, jeśli nie w kraju to za granicą technologie, fabryki, surowce a także specjalistów, którzy będą obsługiwać nowe ciągi produkcyjne. Ponad 75 lat temu, kiedy zrodziła się w Polsce idea przemysłu płyt drewnopochodnych, sytuacja była jednak zupełnie inna. Obowiązywał przede wszystkim socjalistyczny system centralnego planowania. Nie można było liczyć na żadne inwestycje kapitału zagranicznego, gdyż cała gospodarka była znacjonalizowana i nie było w niej miejsca na prywatne fabryki i to jeszcze zarządzane obcym kapitałem. Brakowało pieniędzy na kupowanie za granicą technologii i maszyn, a tym bardziej fachowców, którzy by nowe linie produkcyjne obsługiwali. Polskiej kadry inżynieryjno-technicznej w tej branży nie mieliśmy. Cały powojenny przemysł płyt drewnopochodnych to było kilka fabryk sklejk,

które pracowały jeszcze przed wojną, oraz mała, niemiecka fabryka płyt pilśniowych w Świeradowie Zdroju, czyli na tzw. ziemiach odzyskanych.

Za początek zorganizowanego przepływu informacji w branży płyt drewnopochodnych trzeba uznać dzień 1 kwietnia 1957 roku, kiedy to decyzją Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Płyt Sklejek i Zapalek Macieja Podłowskiego, powołano do życia Laboratorium Branżowe Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie. Wiązało się to z przeniesieniem służbowym z fabryki płyt pilśniowych w Świeradowie Zdroju do Czarnej Wody inż. Stanisława Osiki - z-cy dyr. d/s technicznych w ZPP Świeradowie Zdroju i mgr inż. Leszka Żukowskiego - gł. technologa ZPP Świeradów Zdrój. Powołane Laboratorium Branżowe Płyt Pilśniowych było komórką organizacyjną bardzo młodej wówczas fabryki ZPP w Czarnej Wodzie. Jego kierownikiem został inż. Stanisław Osika, a jego zastępcą mgr inż. Leszek Żukowski. Kierownik LBPP był w organizacji fabryki płyt I-szym z-cą dyrektora d/s badawczych. Aby jasno określić perspektywy rozwoju nowopowstałej komórki badawczej, jej kierownictwo opracowało założenia programowe LBPP. Znalazły się w nich między innymi takie działania jak:

- stworzyć w LBPP bibliotekę techniczną zdolną do podnoszenia wiedzy personelu technicznego tej nowej w Polsce gałęzi przemysłu i wyposażyć ją w małą poligrafię,
- uruchomić branżowy organ informacyjny.

Właśnie te działania były początkiem historii wydawanego obecnie Biuletynu Informacyjnego OB-RPPD.

Pierwszy numer Biuletynu Informacyjnego Laboratorium Branżowego Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie wydany został w styczniu 1960 roku. Był to kwartalnik formatu A4 o objętości 30 stron. Biuletyn ten był przez 5 lat redagowany i wydawany społecznie. Dopiero po 5 latach powołano nieetatowy dwuosobowy zespół redakcyjny.

Zjednoczenie Płyt, Sklejek i Zapalek rozwijało zaplecze naukowo badawcze przemysłu płyt drewnopochodnych tworząc na wzór LBPP laboratoria branżowe sklejek, płyt wiórowych i gospodarki wodnej. Zaistniały zatem:

1. Laboratorium Branżowe Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie, utworzone w 1957 roku,
2. Laboratorium Branżowe Sklejek w Bydgoszczy, utworzone w 1960 roku,
3. Laboratorium Branżowe Płyt Wiórowych w Rucianem Nidzie, utworzone w 1961 roku,
4. Laboratorium Branżowe Gospodarki Wodnej w Koniecpolu od 1960 roku, a później w Przemysłu.

Nadzorowanie tak rozproszonym zapleczem badawczym przy istniejącym wówczas systemie telekomunikacji było bardzo uciążliwe, w związku z czym celowe było podjęcie przez Dyrektora Naczelnego ZPPSiZ decyzji o scaleniu tego zaplecza i utworzeniu z dniem 2 stycznia 1973 roku Ośrodka Badawczo-Doświadczalnego Przemysłu Płyt Drewnopochodnych w Czarnej Wodzie pod kierownictwem inż. Stanisława Osiki. OB-DPPD wydawał od chwili powstania Biuletyn Informacyjny Ośrodka Badawczo-Doświadczalnego Przemysłu Płyt Drewnopochodnych, który pozostawał nadal kwartalnikiem. Czasopismo to było praktycznie kontynuacją wcześniejszego BI LBPP. Zmienił się jednak tytuł i zakres

przedstawianych w nim informacji. Dotyczyły one bowiem wszystkich rodzajów płyt drewnopochodnych, a nie tylko płyt pilśniowych. Już w chwili powoływania OB-DPPD założono, że jest to stadium przejściowe w organizacji zaplecza badawczo rozwojowego tej branży. Dyrektor ośrodka inż. Stanisław Osika dostał dwa lata na pełne organizacyjne przystosowanie placówki do powołania Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Płyt Drewnopochodnych, który miał funkcjonować na ogólnie przyjętych i działających już w Polsce zasadach dla tego rodzaju podmiotów stanowiących zaplecze naukowo badawcze przemysłu. Z nałożonego na siebie zadania dyrektor inż. Stanisław Osika wywiązał się w terminie i z dniem 1 stycznia 1975 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego powołany został Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Płyt Drewnopochodnych. Od 1975 roku zmienił też nazwę Biuletyn Informacyjny Ośrodka na Biuletyn Informacyjny OB-RPPD i nazwa ta utrzymana jest do dziś.

Biuletyn Informacyjny, najpierw LBPP, potem OB-DPPD i ostatecznie OB-RPPD z założenia miał być czasopismem przeznaczonym dla kadry kierowniczej, inżynieryjno-technicznej i ekonomicznej fabryk płyt drewnopochodnych w Polsce. Był nim i jest do dnia dzisiejszego, chociaż jak już wspomniano zmieniły się i to w sposób bardzo istotny ogólne warunki przepływu informacji. We wczesnym okresie wydawania tego czasopisma, było ono w zasadzie jedynym dostępnym w kraju źródłem aktualnych informacji i związanej z nią wiedzy dotyczącej branży płyt drewnopochodnych.

Działalnością informacyjną, przekładami z obcych języków i wydawnictwem Biuletynu Informacyjnego od 1972 roku zajmowała się powołana do tego celu w Ośrodku komórka MOINTE (Międzyzakładowy Ośrodek Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej). Po roku 1989, kiedy to nastąpiły w Polsce zmiany ustrojowe i idące za nimi zmiany gospodarczo-społeczne, zaprzestano gromadzenia i udostępniania informacji ekonomicznych, a nazwę zmieniono na MOINT (Międzyzakładowy Ośrodek Informacji Naukowo-Technicznej). Od momentu powstania ośrodkiem informacji kierował inż. Władysław Kaniewski. Po jego przejściu na emeryturę z dniem 31 marca 2001 roku komórkę tę zlikwidowano, a sprawami związanymi z wydawaniem Biuletynu Informacyjnego OB-RPPD zajmowali się kompetentni pracownicy ośrodka.

Jeszcze w okresie początkowym, kiedy wydawany był BI LBPP określono cele, jakie to czasopismo miało spełniać. We wstępnym artykule w BI OB-RPPD nr 1/1972 Komitet Redakcyjny tego wydawnictwa potwierdził te cele. Biuletyn ma:

- informować o pracy i efektach pracy zaplecza naukowo badawczego przemysłu, o nowościach i osiągnięciach w kraju i za granicą,
- popularyzować osiągnięcia zaplecza i przemysłu szczególnie te, które kwalifikują się do upowszechniania,
- wpływać na wyrównywanie i stałe podnoszenie poziomu kultury technicznej przemysłu,
- być czynnikiem inicjującym postęp techniczny w poszczególnych branżach,
- być kroniką przemysłu, jego pracy, rozwoju, sukcesów i trudności. Ocalić od zapomnienia ślad na drogach dalszego postępu i rozwoju przemysłu płytowego.

Trudno w krótkim artykule opisać szczegółowo historię tego wydawnictwa. Trzeba jednak wspomnieć, że na początku zespołem redakcyjnym kierowali dyrektorzy Ośrodka - od roku 1960 mgr Stanisław Osika a potem od 1991 roku dr inż. Piotr Ferens. Później od 1998 roku redaktorem naczelnym był Przewodniczący Rady Naukowej Ośrodka prof. dr hab. Włodzimierz Oniśko. W latach następnych, od Biuletynu nr 3-4/2015 redakcją kierowała prof. dr hab. Danuta Nicewicz, a obecnie od numeru 3-4/2021 - prof. dr hab. Mariusz Mamiński.

Znaczenie Biuletynu Informacyjnego OB-RPPD w Czarnej Wodzie dla rozwoju przemysłu płyt drewnopochodnych w Polsce było ogromne. Przez długi okres czasu czasopismo zawierało 4 działy, a zespół redakcyjny przez wiele lat utrzymywał ten porządek i ściśle go przestrzegał.

Dział pierwszy zawierał informacje o pracach badawczo-rozwojowych prowadzonych w Ośrodku. Wyniki tych prac były tym samym w znacznym stopniu udostępniane czytelnikom.

Dział drugi zawierał bieżące informacje z przemysłu. Zamieszczane były w nim artykuły i informacje techniczne na temat polskiego przemysłu płyt drewnopochodnych w tym także na temat rozbudowy i modernizacji fabryk, wdrażania nowych technologii, uruchamiania produkcji nowych wyrobów.

W dziale trzecim przekazywane były informacje z zagranicy związane z wyrobami i samym przemysłem płyt drewnopochodnych. Były to informacje o średnio- i długoterminowych trendach w poszczególnych branżach, o nowościach technicznych i technologicznych, a także nowych uruchomieniach, upadłościach i likwidacjach. Nie brakowało też informacji o zdolnościach produkcyjnych zagranicznych fabryk i o handlu płytami na międzynarodowym rynku.

Dział czwarty zawierał wiadomości bibliograficzne, czyli tłumaczenia i upowszechnienia oraz wybrane publikacje z zakresu przemysłu drzewnego ograniczające się tylko do streszczenia artykułów z czasopism fachowych, które to artykuły nie były w całości tłumaczone na język polski.

Długa historia Biuletynu Informacyjnego OB-RPPD obejmuje wiele wątków, które nie sposób zmieścić w jednym artykule. Zostawiam celowo, niejako na później, sprawy związane z zewnętrzną oceną wartości BI pod względem naukowo-badawczym, a także wątek ekonomiczny, czyli sprawę finansowania tego czasopisma.

Na koniec trzeba jeszcze zadać sobie pytanie, jaka jest przyszłość Biuletynu, ta najbliższa i ta w dalszej perspektywie. Już w okresie przemian politycznych i ekonomiczno-społecznych stawiano pytanie, czy formuła branżowego zaplecza badawczo-rozwojowego, a także związanego z nim czasopisma, jakim jest Biuletyn Informacyjny OB-RPPD w Czarnej Wodzie już się przeżyła? Ja osobiście uważam, że nie, chociaż jest to ocena bardzo subiektywna. Zaczynałem pracę w LBPP w Czarnej Wodzie w 1968 roku i byłem świadkiem prawie wszystkich wydarzeń i przemian jakim podlegało to czasopismo i OB-RPPD. Ośrodek będący zapleczem naukowo badawczym przemysłu płyt

drewnopochodnych przetrwał trudny okres przemian polityczno gospodarczych jako jedna z nielicznych tego typu placówek w Polsce. Stosunkowo niedawno, bo w roku 2019 udostępniona została wersja elektroniczna Biuletynu, a każdy zamieszczony w nim artykuł naukowy posiada numer DOI oraz przypisywany naukowcom numer ORCID. Identyfikatory te używane są do rozpoznawania i zliczania cytowań. Wszystkie publikowane artykuły naukowe są recenzowane. Przeprowadzono też digitalizację starych numerów, co umożliwia czytelnikom sięgnięcie także do egzemplarzy archiwalnych. Moim zdaniem Biuletyn był i wciąż jest niezastąpionym źródłem informacji w dziedzinie płyt drewnopochodnych, z którego korzysta kierownictwo i kadra inżynieryjno-techniczna fabryk, a także studenci wydziałów technologicznych na polskich uczelniach. Myślę, że kluczową sprawą jest właściwy dobór treści, szczególnie publikowanych w Biuletynie artykułów naukowych. Ogromną rolę odgrywała tu, a teraz odgrywa z jeszcze większym skutkiem pomoc w postaci publikacji artykułów kadry naukowej uczeni, zwłaszcza Instytutu Nauk Drzewnych i Meblarstwa oraz Wydziału Technologii Drewna SGGW w Warszawie. Dopóki treści zamieszczane w Biuletynie będą rzeczowe i na wysokim poziomie, póty czasopismo będzie znajdowało czytelników.

Literatura

Olejnik, T., 1980: Biuletyn Informacyjny Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Płyt Drewnopochodnych w Czarnej Wodzie obchodzi w br. Jubileusz 20_lecia. Biuletyn Informacyjny 3, 217-218.

Osiko, St., 1997: 40 lat prac badawczo-rozwojowych w służbie przemysłu płyt drewnopochodnych w Polsce. Biuletyn Informacyjny 1-2, 5-15.

Kaniewski, W., 1997. Działalność informacyjna, przekładowa i wydawnicza OB-RPPD. Biuletyn Informacyjny 1-2, 43-54.

Żukowski, L., 1997: Wspomnienia z pracy w LBPP w okresie 01.04.1957 - 31.01.1970. Biuletyn Informacyjny 1-2, 55-57.

Strony internetowe

<http://biuletyn.online/index.html>